

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok -- -- 4 koruny -- hal. Na pol roka -- 2 " -- " Na štvrt roka -- 1 " 20 " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník, kraj. vyslanec. Majiteľ a vydavateľ : JAN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.</p>
---	---	--

Pomocné spolky.

Ludová strana vyvolila si za cieľ brániť kresťanstvo oproti nápadom, zachrániť vieru, mravnosť a seba povedomie občanov; dať ľudu politického presvedčenia, aby aj v tomto ohlade bol samostatným.

Práca naša, chvála Bohu, kráča na pred s dosť pekným prospechom. Je pravda, že úloha, ktorú previesť chceme, nenie ľahká, ale ak ľud pripojí sa k nám, ak bude nám na pomoci, tak pojde to vesele. Veď nie pre vlastný zisk a za odmenu oddali sme sa k obrannej práci. My za opustený ľud pracujeme, a chceme pracovať zaň až do konca. Veď ľud kričí a volá o pomoc. Tú ale nemôže čakať od vlády, lebo tá len farchy jeho množí. Ľud ustavične žaluje sa, že nenie mu možné žiť na svete. A má pravdu! Tlačia ho všeliaké starosti. Farchy jeho ustavične rastú, výrobky ale klesajú. V zúfaní svojom hľadá priateľov a obrancov, ktorí zaujali by sa zaň čo len priateľským slovom v záujme jeho. A najde ich! Tu sme my ľudáci. K nám môže sa s úplnou dôverou obrátiť, bo vieme, čo ho bolí. Dáme mu rady a pomoci, len aby nezahynul. Veď k jeho obrane zakladáme úverkové a potravné spolky. Koľké obce zachránili sme skrze to od žobráckej palice? Lebo veď dobre zariadený a rozumne vedený spolok nielen oslobodí ľud od úžere a dlžoby, ale zachráni aj mravy jeho. Menovite: odvikne ho od opilstva a povzbudzuje ho k sporivosti.

To vie každý, že ľud neraz je utisnutý na pôžičku. Nuž, ako si pomôže v núdzi? Robí dlžoby. Ide k židovi, a ten mu dá peniaze na dobrý

interes. Veď to chudobného človeka nekoštuje iné, len jeden veksel. Lenže aké následky má takýto veksel? Dlžník, ktorý nevie platiť, príde o všetko čo mal, lebo úžerník nemá srdca a nezná milosrdenstva, ale vtedy vystre sieť naňho, keď je v najväčšej núdzi. Státisíce hospodárov vyšlo takto na vnivoč. Nuž a kto má teraz ich peniaze a majetky? To netreba sa pýtať.

Úverkové spolky od tohto chcú zachrániť ľud. Tě nekšeftujú na peniazoch a nepolujú na majetok dlžníka, ako to robia úžerníci; ale dajú pôžičku na ľavý procent, a dajú dlžníkovi príležitosť, aby dlh svoj čím skôr vyrovnal. Tak podobne robia aj potravné spolky. Tě majú svedomitú váhu a nie falošnú, ako mnohí sklepari. Predávajú spravdivý tovar a nie falšovaný. Majú lacnejší tovar, ako židáci, a tak neoškodia nikoho. Ak majú licenc — čo je nevyhnutelne potrebné — tak merajú čistý nápoj za lacný groš, a nie vitriol a inú otravu za drabé peniaze, alebo za veľké úroky, ako to robia mnohí židáci. Už aj z tohoto vidno, že pomocné spolky majú svoj mravný cieľ. A to je hlavné. Veď vieme, že úžera a pálenka nivočí ľud náš jak mravne, tak aj hmotne. Pre ľud je ozajstné dobrodenie pomocný spolok, lebo nielen že vyslobodí ho z pazúrov úžerníka, ale odučí ho od korheľstva a od hriechov, ktoré spojené sú s tým. Ti huncúti pekelní, ktorí s úžerou, s otravou a s falošnou mierou pustošia ľud náš len na to hľadia, aby čím skôr zbohatli; a táto dychtivosť vysvetlí nám, že ako mohli nazbijať toľké millióny a toľké majetky.

Nuž a zákon kde je vtedy, keď robia sa takéto špatné a lúpežnicke veci?

Kde je? Tak viete, ako aj ja!

Ale nielen to! Ale koľko ukradených vecí príde do rúk úžerníkov a krčmárov, a kto ich tresce zato? Hja, úžerník je pozorlivý; on zná cesty, ako môže seba a pokladnicu svoju zachrániť. Ale zaraz je koniec hodom tam, kde zariadenia kresťanské pomocné spolky, a vedú ich rozumne.

Chváľa Bohu, je už dosť takýchto spolkov, ale potrebné by bolo, aby v každej obci bol takýto. My k tomu povzbudzujeme ľud náš, a myslím poslúchne nás. Ale čo robí minister Hieronimi? Na žalobu židovských kupcov a krčmárov, chcel by zakázať spolky naše. Prečo? Čo zlého robia spolky? Komu škodia? Nemajú oni šlachetný cieľ? Nemajú spravедlivú mieru a tovar? Nepomáhajú ľudu? Neučia ho k mravnosti, k šanobe a k ztriezlivosti?

Áno! Lenže robia konkurenciu židom, a to u nás neslobodno. Židáci vejkajú, že spolky naše robia im škodu, a minister zaraz vyťahuje meč svoj, aby spolky zavraždil.

Pekne! Teda úžeriť slobodno? Či nenie v krajine dosť švindlerských spolkov, ktoré zbíjajú a kradnú? Oproti *takým* nech sa páči zakročí! Prekliata židovská politika!

Hľa, liberalizmus aj tu sa postavil oproti kresťanom! Liberáli každú chvíľu vyblakujú, že koľko robí vláda za chudobný ľud. No veď vidíme to aj pri pomocných spolkoch. Rád by som vedel, ktorý poriadny kresťan bude liberálom!

Pravda ani jeden! Tak sa patrí! Ale aj to je potrebné, aby sme sa nenaľakali křiku liberálov, veď máme ľudí na sneme, ktorí zastanú nás a obránia aj spolky naše. Len treba čím viac ich utvoriť, nech sa potom hnevajú židia a liberáli. Tak veru ľudáci!

F.

JURAJ CSÁSZKA †

1826—1904.

Minulý týždeň priniesol uhorským katolíkom veľký smútok. *Juraj Császka*, báčsky a kaločský arcibiskup, zomrel v Budapešti dňa 11. augusta v sedemdestiatomšmom roku veku svojho požehnaného života. On bol medzi terajšími biskupmi jediným, čo pochádzal zo slovenských rodičov a

po slovensky dobre mlúvil. Jeho požehnanú pamiatku neoznačujú svetoborné činy. On vynikal zvlášte len v jednom: v neohraničenej dobročinnosti. Pri svojich veľkých dôchodkoch bol chudobným, lebo všetko rozdal. Na to nebolo pádu, aby bol dajakého núdzneho na prázdno prepustil: on nevedel odoprieť prosby žiadneho. A pritom bol tak skromný, ako ten najchudobnejší dedinský farár.

***

Zosnulý arcibiskup narodil sa r. 1826. v Nitrianskej Strede. Stredné školy vychodil v Nitre a v Ostrihome. Knieža-primas Rudnay prijal ho za klerika a poslal ho do Viedne na Pazmaneum a tu skončil bohoslovie. Za kňaza vysvätený bol 21. septembra r. 1850.

Jako mladého kňaza, vymenovali ho už r. 1851. za profesora počtovedy a prirodopytu. V tom istom roku poslali ho cieľom rozšírenia svojich zkušenosťí do cudzozemska a vtedy pochodil Rakúsko a Horné Taliansko a o svojich zkušenosťach napísal aj väčšie dielo. Roku 1864. vymenoval ho knieža primas Scitovszky za správcu primasskej kancelárie.

Aj po smrti Scitovského pod knieža-primasom Simorom ostal správcom primasskej kancelárie a tento vážny úrad zastával na žiadosť Simora aj vtedy, keď ostal ostrihoským kanonikom a opäť. Keď r. 1873. zaujal spišský biskup Jozef Samassa jágerský arcibiskupský stolec, vymenovali Császku za spišského biskupa. Spišským biskupom bol 17 rokov. Jako takýto zakladal fundácie a všemožne snažil sa pozdvihnúť hmotný blahobyt ľudu svojej diecézy. Mimo hmotného polozenia veľmi ležalo mu na srdci aj duševný stav hornovidičského ľudu. Viacero škôl založil, obzvláštne pre výchovu dievčat, tým cieľom, aby sa novšia generácia spišská úplne pomadarčila. Dal obnoviť na svoje útraty biskupský chrám a počas svojho biskupstva dal na dobročinné ciele viac než tri milióny korún. Na uznanie jeho zásluh, vymenoval ho Jeho Veličenstvo roku 1882. za vnútorného tajného radcu a r. 1887. vyznačil ho rádom železnej koruny prvej triedy.

Po smrti Haynaldovej vymenovaný bol 27. októbra r. 1891. za kaločského arcibiskupa a svoj úrad zaujal 17. febr. r. 1892. Na pamiatku tohoto dňa založil 80.000 korunovú fundáciu. Počas svojho 12ročného úradovania venoval najviac starosti na rozkvitanie svojej rozsiahlej diecézy. Mnoho chrámov dal obnoviť, vymalovať a mnoho nových chrámov vystaviť. R. 1900. z príležitosti svojej zlatej omše vyznačil ho kráľ veľkým krížom Leopoldovho rádu. Krem toho bol rímskym grófom a hlavným domácim kňazom pápeža. Bol členom správy uh. vedeckej Akademie a Uhorského pozemsko-úverového spolku a finančného výboru snemovne veľmožov. Jeho dobročinnosť požehnáva sto a sto chudobných ľudí, ktorých ochotne podporoval.

Okolo Veľkej noci 78ročného arcibiskupa porazilo v

Kaloči, ale sa pomaly vyliečil a po veľkonočných sviatkoch už bol vstave odcestovať cieľom liečena do hlavného mesta. Už úfali, že sa celkom vylieči, no nedávno prechladol i ľahol do postele. Dostal horúčku, ktorá sa stávala každou chvíľou nebezpečnejšou. Jeho lekári, dr.

smrti nebožtíka. Chýr o jeho smrti vzbudil všade úprimnú sústrasť. Na druhý deň bola prvá smútočná svätá omša v Budine za nebožtíka. V ten istý deň podvečer posvätil mrtvolu vysvätený biskup *Medard Kohl*, po čom odviezli ju na stanicu a ztadiaľ cez noc po železnici do Kaloči.

Gustáv Morelli a dr. Karol Hochhalt univerzitný profesor konštatovali zapálenie pľúc a preto mu dali posledné pomazanie. Ešte v ten deň, 11. augusta, odpoľudnia o 5. hod. 30 minútách zomrel.

Keď sa choroba zosnulého arcibiskupa zhoršovala jeho dvorní kňazi telegrafovali do Rímu pre pápežské požehnanie umierajúcemu. Toto aj došlo, ale už až po

Slávnostný pohreb bol v Kaloči v útorok (16. t. m.) ráno o ôsmej hodine.

Večné odpočinutie daj mu, o Pane!

Sväto-štefanská slávnosť začne sa rano o 7. hod. v Žigmondovej kaplnke kráľovského hradu. Veľkú sv. omšu bude slúžiť knieža-primas Vaszary.

POLITICKÉ CHÝRY.

Nepodarené figle liberálov.

Liberáli sa v posledných časoch akosi zhusta zadravujú do ľudovej strany a počínajú si pritom dost sprost. V novinách lžú o nás koľko len chcú a pri shromaždeniach našich ľudových hľadajú si malicherné zádrapky, aby nám ľudí odstrašili. Keď nedávno interpelloval br. Kaas ministrapredseda, on sa vyhovára a prizvukoval, že slobodu našich shromaždení nedovolí prekážať. Ale veru ani ten Tisza nenie lepší od svojich slúžnecov; aj on vymýšľa všeliaké figle, aby mohol poškodiť strane našej.

Tisza dobre vie, že čo rozumie strana naša pod tým, keď hovorí, že žiada *revíziu* cirkevnopolitických zákonov. Ľudový poslanec, Ján *Molnár* praelát mu to aj vysvetlil, keď verejne osvedčil, že žiadame si takú zmenu tých zákonov, aby ony učenie cirkve katolíckej neuražaly. Z toho mohol a aj musel vyrozumeť Tisza toľko, že tá revízia civilného manželstva môže sa previesť prípadne aj bez toho, aby sa moc štátu ohľadom na práva dedičenia zapierala. To jest, môže sa späť viesť výlučná platnosť manželstiev cirkevných a zrušiť platnosť sobášov civilných, ale popri tom nemusí sa práve odobrať štátu to právo, aby on rozhodoval nad otázkou, ako a kto, a pod akými podmienkami môže byť dedičom po rodičoch svojich.

Tisza ale pomyslel sebe takto: predložím strane ľudovej otázku, zdá-liž chce s tou revíziou na čisto zotrieť cirkevnopolitické zákony a nazpäť viesť bývalé pred tými zákonami poriadky a na túto otázku moju nedovoliť ináč odpovedať, len s áno, alebo nie. Myslel v sebe: ak mi odpovedajú ľudáci s «áno», vtedy ich vykričím za zpiatočníkov a buričov proti ostatným vierovyznaniam — odpovedať s «nie» ale znamenalo by toľko ako vzdať sa revízie. Takúto figliarsku otázku si vymyslel Tisza, a to figliarstvo bolo v tom, že nechce počuť Tisza *odpovede vecnej a úplnej*. Lebo je nie pravda, že by na akúkoľvek vec mohol človek alebo musel len s «áno», alebo s «nie» odpovedať. Ba keď sa mi otázka sprost, alebo zlomyseľne a figliarsky pr edloží, vtedy ani nemôžem na takú otázku jedným slovom odpovedať, lež musím najprv figliarsku otázku rozobrať, ju doplniť a tak potom odpoviem: s tohoto a tohoto ohľadu nie, ale s iného ohľadu áno. N. pr.: môžem sa pýtať: za čo považujem toho najzúrivejšieho liberála, či ho považujem za podliaka? Áno, či nie? — Hľa na túto otázku tiež nemôžem dostatočnú odpoveď dať s jedným slovom, ale musel bych rozobrať všetky skutky takého liberála, a povedať: tieto a tieto skutky

sú veru podlé, kdežto iného jeho skutky nemusejú byť podlé.

Dost na tom, Tisza predložil Jánovi Molnárovi skutočne tú otázku: zdá-liž ľudová strana chce s tou revíziou úplne späť viesť bývalé poriadky pred cirkevnopolitickými zákonami: áno alebo nie? Ján Molnár odpovedal určite: áno, a potom doložil to, čo už i predtým bol povedal, že ľudová strana žiada revíziu tých zákonov v tom smysle, aby učenie a zákony cirkve katolíckej neboly uražané. Táto rozhodná odpoveď zmarila figliarsku otázku Tiszovu. Preto hneď dal sa do ľudovej strany, že tak a tak roznečuje nepokoj medzi vierovyznaniami, a upozorňoval voličov, aby si toto zapamätali, a že strana ľudová len takých považuje za katolíkov pravých, ktorí sú ľudového smýšľania.

Bezzákladné obviňovanie ľudovej strany.

Ministrapredseda Tisza tedy obviňuje stranu našu z dvojjich príčin: ponajprv, že roznečujeme mier medzi vierovyznaniami, a po druhé, že len tých držíme za pravých katolíkov, ktorí sú ľudáci.

Odpovieme: pokoj medzi vierovyznaniami s požadovaním revízie my nenarušujeme, ba naopak narušený cirkevnopolitickými novotami pokoj späť viesť sa snažíme. Aj p. Tisza môže sa dobre rozpamätať, že keď sa bol potvrdil zákon o civilnom manželstve, vtedy všetky cirkevné vrchnosti: katolícke, kalvínské, luteránske, áno ešte aj židovské vyriekli úradne a slávnostne, že veriaci jejich nesmú považovať civilný sobáš len pristúpenia k cirkevnému sobášu za platný pred Bohom a v svedomí! Jestli teda *všetky vierovyznania* v Uhorsku ohradzovaly sa proti civilnému manželstvu, nuž nechápeme veru, prečo by to malo byť znepokojovanie vierovyznaní, keď my za hodnosť a právoplatnosť cirkevných sobášov bojujeme. Nech nezapomína p. minister Tisza na to, že proti *civilnému manželstvu* osvedčovali sa vierovyznania *všetky*; proti *revízi* tých zákonov cirkevnopolitických ale nepostavila sa dosiaľ *žiadna* cirkev.

Po druhé: Že my len ľudákov uznávame za pravých katolíkov, to je nepravda, to sme nikde nehovorili, nikdy nepísali. Ale pravda je to, že my vyznávame a nasledujeme učenie cirkve katolíckej a držíme sa toho, že pravý katolík nesmie sa protivíť tomu učeniu cirkve katolíckej, ani proti nemu jednať. Toto učenie ale nie od ľudovej strany závisí, ale od najvyššej vrchnosti cirkve našej, ako nám to Jeho Eminencia Pán Primas a všetci uhorskí biskupi vysvetlovali. Preto *Ján Molnár* a dr. *Alexander Ernszt* správne odvolávali sa na výpovede našich arcipastierov, v ktorých výpovediach zreteľne zatracuje sa manželstvo civilné. Pravý katolík teda — či je ľudák, či neľudák — má sa držať verne a pevne toho učenia cirkevného ohľadom civilného manželstva. Že krome ľudákov žiaden iný nevšima si tohoto učenia, lež všetci podporujú s liberálmi tie novoty učením cirkevným zreteľne zatracované: za to ľudová strana nemôže. Nech sa páči liberálnym alebo Košuthovým katolíkom tiež držať sa učenia cirkve katolíckej — v tom máte páni úplnú slo-

bodu — a môžete byť ešte väčšími pravými katolíkmi, ako sú tí, čo s ľudovou stranou vyznávajú nauku cirkve kat. o civilných sobášoch.

Rusko-japonská vojna.

Podrobné zprávy o morskej bitke Port-Artura, zvestujú, že Rusi utrpeli porážku. Londýnske zprávy oznamujú, že v strašnej bitke, keď loď «Cezarevič» preboril japonskú linaj, padol aj následník Makarova kontreadmirál Withöft. Loď «Cezarevič» bola poškodená a mimo veliteľa flotty z mužstva lode padlo 250 mrtvých a 60 ranených.

Admirál Togo oznamuje, že mimo Cezareviča poškodené bolo viac ruských lodí, tak Retvizan, Pobjeda, Askold a iné.

Za admirála Withöfta a ostatných nešťastníkov, ktorí utratili život v strašnej bitke, v admirálnom chráme v Petrohrade odbavovali sa smútočné služby Božie. Velenie nad zbitou port-arturskou flottou prevzal admirál Matuševič.

O vyplávaní ruskej flotty z Port-Artura a o bitkách, ktoré boli posledné dni pri tamojších pevnostiach, Host, dôstojník na lodi Rečitelni, dopisovateľovi Daily Telegraphu povedal toto:

Ruská flotta, ktorá pozostávala so šiestich válečných lodí, štyroch križiakov a polovice torpedových lodí, ráno o 6. hod. začala sa hýbať z prístavu, čo trvalo dve hodiny, lebo pre míny vyžadovala sa najväčšia opatrnosť. Štyri delové korvety a ostatné torpedové lode ostaly v prístave. Port-arturské obyvateľstvo odchádzajúce lode pozdravovalo živým vyvolávaním hurrá! Rečitelni pohl sa smerom ku Čifu. Na ceste až pokým nenastala noc, bolo počuť silnú delostrelbu, čo znamenalo, že sa ruské lode stretly s japonskou flottou. Host potom pokračoval: troma dňami pred našim odchodom Japonci urobili útok na hlavnú čiaru ruských opevnení. Ich pechota útočila takrečeno ako bez rozumu. Mnohí pri delách klesli na zem ustati na smrť. Generál Stössel počas strelby ustavične jazdil od jednej pevnosti ku druhej a taktó posmeľoval mužstvo: Za Boha a za vlasť! V utorok sa potom Rusi pokúsili uviesť nepriateľa do zmätku urobiac útok. Driapali sa po strmých úbočiach vrchov, japonské predstráže pobili a potom došlo ku srážke. Práve vtedy z ruských lodí začali silne strieľať na Japoncov a konečne podarilo sa Rusom späť zaujať pevnosť Takusan. Boj o pevnosť Takusanskú, ktorá stojí oproti pevnostiam Ikuan a Erlun za východným prístavom, bol hrozný. V jednej pevnosti z dvesto ľudí ostali len dvaja. Mnohí od vysilenia klesli. Japonskú armádu, ktorá útočí na port-arturské pevnosti, Host šacuje na stotisíc hláv. Bombardovanie mesta trvá vo dne v noci bez prestania.

Vyzvanie.

Dňa 5-ho septembra bežiaceho roku pohne sa do Mária-Celly, tak zvaná «pezinská» čili «podhorská» processia slovenského jazyka veriacich. Po dioseckej a trnav-

skej železničnej dráhe cestujúci pútnici spoja sa na prešporskej železničnej stanici, odkiaľ potom ráno o 7 hodine 15 minútach spoločne pohnú sa do Viedne, a cez Mödling, Sv. Kríž, Lilienfeld a Pürnite popri vrchoch Sv. Anni, Joachima a Jozefa dňa 7-ho septembra dojdú do Maria-Celly, kde hneď aj slávnostný vchod pri žiare sviec slávny sprievod vydržiavať budú. Deň 8. septembra strávia pútnici v Maria-Celly; dňa 9-ho ale ráno pohnú sa zpiatky cez Lunz, Waidhofen, navštvíac milostivé miesta sv. Trojice a Maria-Taferl a dňa 11-ho večer o 6 hodine 28 minútach prídu do Prešporku, odkiaľ s večernými vlakmi môžu cestovať domov.

Cesta z Prešporku do Prešporka stojí 6 zl. 15 kr. Každý pútnik vymení si sám železničnú vstúpenku. Kto by si však mnohonásobné vymienanie vstúpeniek chcel oblahčiť, nech pošle po predku 6 zl. 15 kr. farskému úradu do Schweinsbachu (p. Bazin) ktorý potom o vymenenie vstúpeniek sa postará.

Ohľadom na to, že by veľmi žiadúco bolo, aby tí, ktorí z príležitosti jubilea Nepoškvrneného Počatia do Ríma putovať nemôžu, aspoň na niektoré milostivé miesto Panny Marie putovali, nižšie podpísaní, akožto duchovní vodcovia tejto púti s úctou vyzývame katolíkov slovenského jazyka, aby sa na tejto púti čím hojnejšie súčasťnili.

Viktor Masárik,
farár schweinsbachský.

Ján Martinkovič,
farár voderadský.

Veľké nešťastie zastihlo v Malom-Borovom (lipt. stol.) 8 rodín (46 duší), ktorých domy a hospodárske stavy so všetkým 23. júla zhoreli. V zamknutých domoch, ľudia k tomu po poli rozídení, nedalo sa ratovať nič. Otcovia týchto rodín sú sklári a riečičári. Prosím láskavých čitateľov o nejakú podporu pre tieto úbohé rodiny. Milodary v «Krestane» budú uverejňované.

Veľké-Borove o. p. Hutti, (lipt. st.) 1904. 29. júla.

Štefan Hattyár, administrátor.

Ružová zábava. Mládež «Pešbudínskeho Katolíckeho Delníckeho Kruhu» usporiada (v sobotu) dňa 20-ho augusta r. 1904. v miestnosťach Kruhu (VIII., Mária Terézia-tér č. 16.) «Ružovú zábavu». Programm: 1. Tombola; 2. Svetová pošta; 3. Rozličné dostihy. Vstupné: Mužskí platia 80 halierov, ženské 60 halierov. Začiatok o 7-mej hodine večer. Čistý výnos venovaný bude na základinu «Harmonia pre spevokol Kruhu. Nadplatky prijíma a kvitovať s povďakom bude Riaditeľstvo.

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Socialisti a náboženstvo.

Priatelia! Čo nienížite o takom človeku, ktorý nemá viery a neverí Boha? Ktorý bez modlitby stáva a líha; do kostola nikdy nechodí; vysmieva iných pre bobabojnosť; posmech robí zo všetkých posvätných vecí? Je-li človek tento, alebo hovädo? Istotne toto poslednie. A kto je hovädo, ten nezaslúži, aby nosil obraz boží na sebe; ten neni hoden, aby zem ho nosila a ľudská spoločnosť prijala medzi seba. Takýto zver nerobí pre človečenstvo nič dobrého, ale rozduchuje nepokoj a nepriateľstvo, robí hriechy bez toho, že by svedomie povstalo oproti nemu, a je na škodu a na pohoršenie vznešeného srdca ľuďom.

Takýto sú socialdemokrati do jedného. V celom jejich namáhaní, v smýšľaní v novinách a v rečách javí sa tá najväčšia nenávisť oproti náboženstvu. Verejne šíria bezbožnosť a neveru. To chcú aby každý človek bol takým nestudným a nesvedomitým hovädom, aké sú oni sami. «Viera je hlúposť! Biblika je sbierka vymyslených bájek! Obrady sú komedie! Neni Boha! Človek ráz žije, po smrti nič neni! Kostoly treba porúcať! Cirkevné školy pozatvárať! Kňazov rosohnať! My učenosť chceme a nie bobony! Osvietenosť a nie tmu! Dolu s Bohom! Dolu s vierou! V sociálnom štáte nebude žiadna viera! Viera je celkom osobná vec, do ktorej nikto nič nemá, ani štát, ani cirkev. Človek slobodne môže vyznávať hoc akú vieru, nikto mu nerozkáže.» Takto a podobne rúhajú sa socialisti. Nuž ale čo inšie by vedel hnoj ľudskej spoločnosti?

Čo to znamená, keď to žiadajú, aby viera osobitná záležitosť bola? Čo je to tá osobná vec? To, do čoho nikto nič nemá. Takáto osobná vec je, že taký klobúk dám na hlavu, aký páči sa mi; alebo to jiem, čo mi chutí. Na toto chcú obrátiť vieru. Ale či je to možné, aby viera taká vec bola, ktorá závisí od vôle kadejakých lúpežníkov a gazemberov? Či je takýto viac, ako je Boh Všemohúci? Takého máme počúvať a nasledovať, a nie Boha, akožto tvorcu neba a zeme, a dobrotivého Otca celého pokolenia? Hej nie! Bože chraň! Veď práve preto sa nám zle vodí, preto sme biedni a nešťastliví, že odvraciam sa

od Boha. Bez Boha aj ten najväčší boháč je nespokojný, kdežto ak sladký život má ten, kto Bohu verne slúži, a od neho čaká požehnanie a spásu! Kto to nezkúsil z vás? Porovnajte život váš vy bedári, ktorí nič nemáte, len čo so statočnou prácou vyrobíte so socialistmi, a súdte, kto je šťastlivejší: vy v chudobe vašej ale s pevnou vierou v srdci, a či tí divokovia, ktorí dichtia po cudzom, ktorých nenasití ani veľký výrobok, ani majetok iného za ktorým ruky vytŕčajú? Kto je človek? Kto zaslúži úctu? Vy, alebo tí?

Viera je silné presvedčenie, ktoré vedie nás cez celý život, krotí náruživosť, a udržuje nás pri dobrom. Preto je viera základom spoločnosti, a tvorí dve hlavné jej čnosti: odpovedlivosť a obetavosť. Viera šľachtí srdce a dušu, teda privádza ľudí jedného k druhému. Preto nemôže byť viera osobnou vecou, akou je na pr. onuca.

Socialdemokrati aj tu sú šikovní pretvarači. Píšu a rečia, že oni netýkajú sa viery, oni nie sú bezbožníci, ale za to žiadajú, aby viera osobná záležitosť bola. Keď je teda viera takáto vec, napádajú kňazov; prečo vrešia, že je viera katolícka bobona; prečo rozširujú neveru; prečo žiadajú od elvtáršov, aby odtrhly sa od viery; aby nedali sa cirkevne sobášiť a pochovávať. Prečo napádajú pútnikov? Prečo rozháňajú processie? Prečo robia pohoršenie v kostole? Či nemáme na to dosť príkladov aj u nás? Keď by viera len osobnou vecou bola, za akú vyhlásili ju, aj tak majú ju držať v úctivosti. Náz ale čo vystane od bohapráznych divochov? Len surovosť, špina, pohoršenie, falošnosť a hriechy. Pfuj! Dolu s takouto bandou, ktorá ešte aj o vieru olúpi človeka! A ešte najde sa medzi nimi bezočivec, ktorý opováži sa pred verejnosťou vystatovať, že je dobrý katolík! Farizej diabolský ale nie katolík! Veď kto len nahliadne do spisov jejich, kto len ráz počuje reči jejich, zaraz zbadá, že nemajú žiadnej viery. Sú ako besní psi! Dolu s nimi!

Že ako mieňa socialdemokrati o viere, povie to jeden murár — tiež socialista — v «Krešťane» (číslo 23. ročník XI.) A k vôli takýmto zverom opustili by ste Boha a zapredali vieru, ktorú otcovia vaši vrúcne vyznávali; a ktorá prinese vám spásu? To nerobte, ak nechcete seba a svojich vrhnúť do zatracenia! Veď človeku jedine

viera dáva hodnotu, kto nemá jej, môže byť najväčší boháč, neobsiahne spasenie. A toto je viac hodno, ako zemský raj takýchto socialistov, ktorý i tak nikto neuvidí. Ponevác nevera — ktorú práve socializmus a verný brat jeho liberalizmus šíri — je prameňom nespokojnosti a mravnému úpadu, ktorý po celom svete panuje: preto zákon mal by prísne trestať tých, ktorí sú hlavní kolompoši neznabožstva. Nuž ale terajsie zákony liberálnej vlády fabrikujú, a té preplnené sú takým duchom, akým je aj socialdemokracia. Nepredarmo sú dvojčence a verný spojenci. Preto nemôže byť dobrý kresťan ani socialistom ani liberálom. Aj socializmus práve tak šudí svet, ako aj liberalizmus. Oba prisahajú sa, že sú dobrí katolíci, že nebantujú iného nábožné presvedčenie, ale za to ustavične broja oproti cirkve, a neprestajne blačia: Viera je osobná vec, do tej nikto nič nemá.

Poviem príklady, ako mieňa socialdemokrati o náboženstve.

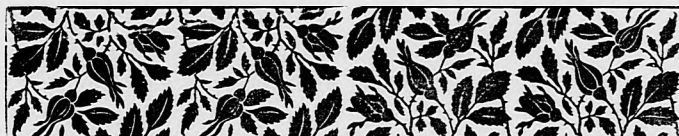
Istá elvtárska — lebo aj takéto sú — menom Popp-Dworschak, ponosovala sa na jednom socialnom shromážení v Rakúsku, že medzi socialistkami je mnoho takých žien, ktoré nechcú zanechať vieru, ale pevne vyznávajú bobonu túto, treba ich prinútiť k tomu, ale zato nech zostane v programme, že náboženstvo je osobná záležitosť. Či to neni najbezočivejšia falošnosť?

Engels, vodca nemeckých socialistov, takto mieni o viere: «S Bohom sme ľahko skončili. Toho neni viac.» Druhý vodca, Liebknecht proctvo takéto pustil do sveta: «Budúcnosť musí byť dobou nevery a neznabožstva, len v tomto najde človečenstvo spásu.»

Bohovia socialistov Marx a Bebel to hovoria, že socializmus len vtedy zvíťazí, keď zničia kresťanstvo. Neni socialistu, ktorý nepreklinál by Boha a vieru, čo je viditeľný dôkaz toho, že socialdemokrati sú neverci a bohoruhači. S nimi poriadny človek nedrží, ale zapluje ich. A predsa obludy této pekelné bezočivo cigánia, že oni v úctivosti držia iného vieru; neprenasledujú nikoho preto, že Boha vyznáva, lebo viera u nich je osobná vec, kdežto ustavične hania ju, a boli by vstave zavraždiť toho elvtárša, ktorý čo len prežehnal by sa svätým krížom. Od viac robotníkov počul som, že preto zanechali socializmus, lebo nemohli počúvať té hany a úražky, ktoré

ušly sa viere od besných elvtáršov. Ale zas, koľko je takých bezbožníkov, ktorí od kedy sú cucilisti, aj dušné spasenie predajú za deci pálenky — ako to bol urobil jeden elvtárš v Hódmezővásárheli.

Teda pritom že vieru hlásajú za osobnú záležitosť, robia té najväčšie bezbožnosti a prenasledujú každého, kto nedrží s nimi. Táto oškľivosť hnusí sa vzdelanejším socialistom, a pohoršujú sa nad tým. Príklad je na to Vollmár, ablegát socialistov v nemeckom parlamente, ktorý na shromážení vo Frankfurte takto sa vyslovil: «Keby vodcovia socialistov tolko zaoberali sa s chudobným ľudom, koľko klajú na vieru a na kňazov, dávno boli by mu pomohli.» Nuž ale ah šia práca je sypať sviňstvo na statočných ľuďoch, ako namáhať sa za dobrobyt chudoby. Na toto cucilisti nie sú stvorení. Preto ešte ráz sa vás pýtam slovenskí robotníci: pripojíte-li sa k tejto bezbožnej čriede, alebo zostanete nábožní, pracovití a statoční kresťania? Ak áno, tak istotne zahyniete v biede a v bahne hriechu a dosiahne vás kliatba potomkov vašich; ak ale verne vydržíte pri kríži, a zaplujete banditov, ktorí vábia vás k sebe: tak neminiete odmeny ani tu ani na druhom svete, lebo dosvedčené je: Boh svojich neopustí.

BESEDNICA.

Pohrabný kar a za ním nasledujúca prvšia noc.

II.

Medzi tým Vazulova trávila prvšiu noc v novej svojej chyži (v hrobe). Smútno tam bolo jej a clivo. Ani okien tam niet, ani dverí, ani ľudského ducha nepočuf tam. Na miesto strechy, je tam hrubá vrstva zemi — chladná, mlčanlivá.

Do okola toho domu rastú brezy; a v jejich tóni stoja drevené kríže. Kývajú sa biele brezy a konármi svojimi, čo rukama dotýkajú sa zľahúňka krížov. Oni ukazujú na novo vykopanú chyžu Vazulovej a spyujú sa, ktc v nej sa ubytoval? Okolo mohyly rastie vysoká tráva a voňave kvetinky, čo i teraz dvihajú svoje hlavičky drobulinké, zdeptané čez deň počas pohrabov. Na spodku

popri samej zemi vietor šeleští a hladí sviežu mohylu svojim chladným krýdlom, teší ju a mluví: «Neprepaduj sa!» A vetrík letí, obletuje okolo mohyly, sbiera rosu a oblieva ňou sviežu, nezarastlú mohylu. Neprepaduj sa!...

O polnoci, kakiaľ kohúty ešte na pánte nezaspievaly, nad tou mohylou vznášala sa chmárka. Bľadá, malinká. Taká, jako niekedy nad vodou potočnou povstáva, alebo po močarínach lieta. Vietor sa schytil, zanesol ju na krýdlach a postavil na nohy. Zachviala sa ona, sta od slabosti a zastala. Na hlave má chustku, v rakách voskovú sviečku a ruky na kríž. Všetko zdá sa byť chmárou.

Kuknul na ňu mesiačik — schoval sa. Zľakla sa sova, vytreštila oči, zvrešľala, a trepocúc ťažkými krýdlami, odletela do lesa.

Chmárka sa rušila s miesta. Belela sa chustka, belela sa zahasená sviečka v rukách, a ruky triasly sa, jako ich mala krížom preložené. Kade ona letela, tráva sa uhyňala k zemi, stromy rozľahovaly si svoje haluzy, lístky sa triasly — dráhu jej zrobily. Letela ponad zbožie — klasy sa uhyňaly bez všetkého šumu. Vošla do obce.

Pred cerkvou postala za chvíľku, a snáď sa modlila a ďalej išla.

Vartášom až vlasy na hlave dubkom povstrvaly, a trebárs i nič nevideli, triasli sa na celom tele, a prežehnávali sa, aby všetok strach od sebe odednali.

Kroz zapreté vráta prešla sta ľud mesiačného svetla, neotvorila ich, lebo vrzgaly.

Vojšla dnu.

Verný pes, čo spal vedľa prahu, poznal ju. Poznal svoju gazdinu. Zorval sa, zaškohlil veselo a hodil sa jej na lôno. Ale darmo. Ona ho nepohladila, jako drevej robieavala, nepochválila ho za jeho psiu vernosť, ani len nepozrela naň. On sa chcel dotknúť jej odevy, chvostom pokrútiť — nemôhol. Pred ním nebolo nič. I zám pes zaškohlil od strachu, srst mu sa dvihala, a zodvihnúc hlavu do hora, započal zavíjať do mesiačka.

Ona vošla dnu do chyže. Vošla ticho znova sta mesiačkove lúče, čo čez okno predierajú sa do chyže. Všetci spali snom tvrdým, pokojným. Dvoje starších detí na lavici, najmenšie v kolíske, otec na posteli, s ktorej nedávno len vzali matku a položili do truny.

Nad postelou a dookola po stenách visely svätých obrázky, jakoby stráž trimaly nad spiacimi. Pri mesiačkovom svetle bolo vidieť jejich oči hrozné a ohnivé, čo sa dívaly na ňu, jakoby sa boly od nej pýtaly, že čomu ona tu prišla?

Ona sa sblížila ku svojim dvom starším deťom na lavici. Ony spaly trimajúc ruky pod hlavou, lebo záhladkov nebolo.

«Úbohé moje tietky!» riekla. Zavčasu musíte sa nabiedť, nasedláčiť. Zavčasu započnete tuho pracovať; tak že sa vám až ruky popadajú od práce, popuchnú nohy od nemáhania! Žiaľ mi je vás, dietky moje, a čo ja vám tu pomôžem? Nevládzem už. Len sa nastrachujte, ja budem s vami!»

A ona nachýtila sa ku jejich červeným ústečkám a položila na ne svoj bezdušný bozk.

Snívalo sa im. Striasly sa, obrátili sa raz, druhý raz, chcely vstať hore, prebudiť sa — darmo! Vzdychly si len a ďalej počaly sa usmiechovať sladko, ku lúbežnému tomu zjaveniu.

Biela tóna zvrtila sa a nachýlila sa nad dieťaťom v kolíske.

«Jako tebe je tvrdo, môj malinký holúbku! Prikrý je ver ten tvoj stav sirotsky! Také malinké si a slabunké, ty moje vtáčatko, kto tebe obslúži? Tvrde sú ľudské ruky, niet v jejich srdci úprimnosti. Zlámú ťa, sta dajakú krechkú bylinku, ty úbožiatko moje! Srdce jejich je ešte tvrdšie, nežli tie jejich ruky. Beda mne, prebeda mne!»

A nachýlila sa nad kolískou detinskou, a rozostrúc svoje ruky skostnatelé, popravila dieťaťu postielku, aby mu tvrdo nebolo, aby netlačilo ho. A ono, úboká sirôtka, rúčky vystrelo ku nej a ústečkano, čo dvoma ružovými lístočkami, zasevelilo:

«Vezmi ma sebou, vezmi! Nenachávaj ma na obťižeň dajakej podlej macoche, nenechávaj!»

«Nezochabím ťa, dieťaťko moje,» vetil tá biela tóna a priblížila sa ku posteli.

Vazul spal, chrápajúc čo zdravý človek vo sne, a usmechoval sa, snívajúc o dvoch širokých roľách, i o tom že i služku i služku vynajal.

Ona nepremluvila ku nemu ani slovička, lež popatrla svojimi rozžialenými očima tak silno, že on to nevedel zniešť.

«Nedovolím!» vo sne premúvil, nedovolím! Neboj sa, krivdu robiť mojemu dieťaťu. Ja Anny Štechuľakovej nepôjmem za ženu, lebo je jedovatá.»

A ona druhý raz popatrla naň pohľadom tak lúbežným, že mu až srdce zachvialo sa od radosti a on prezrel na oči. Popozieral po izbe — nič nebolo vidieť. Pretiera si oči, nevidí nič. Len mesiac kuká oknom do chyže a svrčok cvirká v kúte. Na dvore pes zavíja.

«Svätý, svätý, svätý,» mlúvil Vazul prežehnávajúc sa. «A ja bych bol prisahal, že to ona bola... A možno i bola...»

***

Na druhý deň sišiel sa Vazul so svojim súseďom pri studni. Napájali kone.

«Pochválený!»

«Na veky Amen.»

«Prrrú! he «kára», «hnida», kade to ideš, ideš do vody! Nuž a čo tam slychať u vás, pán súseď?»

«Ta nič. A čo by bolo? Bieda i bieda, ale nech tam.»

«A či vám je clivo?»

«Sa rozumie, že clivo.»

«Ono je to pravda, ale čože mám robiť?»

«Všetko sa stáva dľa Božej vôle. Kade to ideš «hnida»?»

Po takom obyčajnom okolkovaní pristúpili bližšej ku veci.

«No jak ze ste sa namysleli Vazule?»

«Nuž nijak.»
«Vezmete za ženu Annu Štechuláčku?»

podívať. Nuž jakže? Vezmite ju?» — «Ona je nie pre mňa.»

Z rusko-japonskej vojny. Útok japonských husárov proti ruským delám.

«Nech ju berú iní!»
«Čo nepoviete Vazule! Obanujete, uvidíte. Pára býkov, škryňa, dve kravy a role, až milá vec je na ne sa

«Nuž komu?»
«Tomu!» s prízvukom odpovedal Vazul a napojac kone, navrátil sa takoj domov.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

***

O prípravách korunácii v Srbsku. Ozdobenie hlavného a sídelného mesta Srbska sverili na jedného uhorského podnikateľa. Koruna a korunačné odznaky budú stáť pekné groše. Kráľovský plášť 40.000 dukátov. Vlečka (šlep) tohto pláštu bude 3 metre dlhá. Mnoho bude stáť aj nový kráľovský címer, ktorý zostavil jeden srbský historik a ktorý zhotovil jeden srbský maliar, je veľmi úhľadný. Na škarlátovo-červenom baldachine vidieť novú kráľovskú srbskú korunu, toto je címer. V prostredí címera je címer srbského štátu, od ktorého i na ľavo i na pravo stojí jeden v národnom kroji oblečený srbský mládenec, ako sa jednou rukou podpiera na címer a v druhej ruke drží národnú zástavu. Na zástave na pravom boku vidieť hlavu divého brava, ktorá je prestrelená červeným šípom, na ľavej zástave je zas lev, ktorý stojí na zadnej nohe. V prostredí krajinského címera sú počiatkové písmeny starodávneho hesla: «Samo sloga srbina spasava» (len svornosť spasí Srbov), na spodnej časti címera je heslo kráľa Petra I., «Spes mihi prima Deus», (prvá moja nádej je Boh). Baldachín spájajú zlaté šňorky.

Uhorskí vyslanci v Amerike. Uhorskí členovia interparlamentárnej konferencie odcestovali po tieto dni do Fiume, aby sa vydali dnes na cestu do Ameriky. Zpomiedzi krajinských vyslancov odcestovali gróf Štefan Bethlen, Ján Hock, Alexander Simonyi-Semadam a Aristid Dessewffy.

Narukovanie a urlaubovanie vojakov. Spoločný minister vojenských záležitostí vydal o narukovaní rekrútov a o urlaubovaní vyslúžených vojakov nariadenie, dľa ktorého rekrúti všetkých sborov a vojenských ústavov narukujú 10. októbra. Jednoročných dobrovoľníkov a rekrútov námorníctva zavolajú na 3. októbra. Náhradných rezervistov zavolajú na osemtýždňovú službu. Vyslúžených vojakov prepustia po troch, po piatich týždňoch po narukovaní rekrútov, dľa toho, ku ktorému regimentu patria.

Z Námestova nám píše: Raz vo sviatok, keď stáli, ako obyčajne na rýnku ženáci a mládenci, šiel tadiaľ slúžny, rozháňajúc sa, ako keď ide medzi statok, prišiel k tým a dal sa do revania, čože sme my to za grobian-sky národ, že tu stojíme a stojíme, a nie aby sme odstúpili s cesty, keď on tadiaľ ide. Naši ľudia pravda sa

naľakali a odstúpili. Len jeden mládenec zostal, a keď slúžny začal na neho zúriť, odpovedal pokojne, že veru myslí, že niet takého zákona, ktorý by zakazoval na rýnku stáť. To pravda «veľkomožného pána» nahnevalo, a kázal mu prísť o 8. hodine do jeho kancelárie. «Prídem, ak budem mať kedy». — Nuž veru tak, úradníci sú vraj na to, aby ľudu ku prospechu konali, keď si ich ľud zo svojich krvopotných mozoľov platí. A nám hádam už zabránia aj po ceste chodiť, myslieť a dýchať — ak totižto si všetko dovolíme.

Obrana Pešťbudína pred drahotou a biedou. V Pešťbudíne mäsiari a pekári utvorili kartell a dvihajú ceny mäsa a chleba nepomerne vysoko. Časopisy stavajú sa proti tomu a navrhujú; 1. znížiť dopravné taxy od všetkých, do Pešťbudína z vidieka po pošte a železnici dovážaných potravných článkov; 2. znížiť potravnú daň od všetkých do Pešťbudína dovážaných potravných článkov. Tým spôsobom Pešťbudinčania budú sa môcť zaso- bovať sami.

Ševkyňa lúpežníčkou. Pešťbudínska polícia uväznila ševkyňu Máriu Heri pre lúpežnícky attentát. Po tieto dni dostavila sa totiž do bytu Štefana Horváthovej v Malej Pešti a žiadala od nej peniaze. Potom tasila nôž na ňu, ale na krik Horváthovej dobehli ľudia a odovzdali attentátorku policii.

Archeologický nález. Z Kijeva píše, že vo fundamentoch chrámu «Desiatinná Cerkov» odokryli hrobnicu, pozostatok prastarého chrámu, v hrobničii sarkofag z červenej bridlice (síferu). Archeologi dokazujú, že je to hrob kňaza Vladimíra, krstiteľa Rusi. Všetky znaky shodujú sa s historiou, ktorá vraví, že metropolit kyjevský daroval lebku kláštora Peščerskému. Starý chrám bol rozrúbený Mongolmi a terajšia «Desiatinná Cerkov» bola v šestnástom stolytí vystavená na rumoch starej svätyne.

Ohne. Z hornej Oravy nám píše: Tvrdošianska slóga «Biedna» horela pol dňa, poľská «Stará robota» už týždeň horí. Bory horia už siedmi deň na štyroch miestach: v Jablonke, v Tvrdošianskych lúkach, v Úsfanskej rovni a v Námestovskej rovni. Na uhasenie ani mysleť; oheň cítil až v Tvrdošíne. V Tatrách skoro každý deň horí. — V utorok večer bol oheň v Sučanoch v Turci; zhorely tri humná.

Obrovský vól. Na tohoročnej výstave krmného statku v Berlíne bol vystavený i vól neobyčajnej veľkosti. Toto veľké hovädo je pozoruhodné nie ako krmne kus, ale ako obrovský kus. Vysoké je na 2 metre, dlhé 3·60 m. Objem predných nôh pod bruchom 75 cm., objem drieka 2·95 cm. Váha v nekrmnom stave 13 metrických centov, vykrmneného 18 metr. centov. Vól je kríženec simmentalskej a piezgauskej rassy. Pochádza z Tirolska. Ponevác toto hovädo je ešte len päťročné, nuž jeho majiteľ chce ho na rozličných miestach na obdiv vystavovať.

Náhla smrť. V kamennej bani vo Hárshegyi v hlavnom meste ostala nádenička Anna Trittlóvá zle a zomrela. Mrtvolu ženskej zaviezli do pitvacieho ústavu k preskúmaniu.

Najväčšia parolod «Baltic» pohla sa po tieto dni z Liverpoolu do New-Yorku; je 240 m. dlhá, 25 m. široká, má silu 13.000 koní, unese 3000 cestovateľov a 350 námorníkov, má izbičky (kajuty) pre I., II. i III. tridu, stála 25 millionov korún.

Lacné železničné karty. Správa uh. štátnych železníc oznamuje, že z príležitosti sviatku sv. Štefana, prvého kráľa uhorského vydávané budú na staniách uh. št. železníc, jako aj na staniách košicko-oderbergskej železnice do Budapešti o 30 procentov lacnejšie sem a tam znejúce vozné karty. Karty vydávané budú od 16. do 20. augusta a platné budú za 5 dní. Cestu neslobodno pretrhnúť.

Štatistika r. 1901 v Itálii vykazuje 31 aj pol miliónov katolíkov, 65.400 protestantov, 35.600 židov, 794.000 nekonnfessionálov, 36.100 nezabožov.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» v Budapešti.

Zjedol ucho. Matej Gregorič prevážal v prvých dňoch augusta náradie a ponevác sa v mesiaci auguste prestahuje obyčajne mnoho ľudí, zarobil si pekné groše. Od radosti šiel sa zabávať po krémach aj so ženou, a zavolať aj svojho domáceho gazdu Karola Vojteka, ktorý pozvanie prijal a šiel s Vojtekom pojmúc so sebou aj svoju ženu. V kréme sa doľali a šli domov. Keď prišli domov, dali sa do svojich žien a začali ich mlátiť. Len že vo tme nerozoznali svoje ženy a tak sa stalo, že každý byl cudziu ženu. Ženy po úderoch cítili, že nie mužova ruka ich tlčie a preto sa ozvaly proti bitke. Mužovia na to ostali gavaliermi. Jedon druhému vytýkali, že ako sa opovážil uderiť jeho ženu. Nastala zvada a bitka, no Gregorič sa nedal a odhrzol Vojtekovi ucho a ho aj — prehltoľ. Prípád oznámili policii, ktorá predvolala vinníkov. Vojtek s plačom vyslovil sa, že všetko odpustí svojmu kamarátovi, nech mu len vráti jeho ucho. No Gregorič na to nechcel pristáť. Vtedy zakročil medzi nich hlavný policajný lekár Geyer a vzal na zodpovednosť Gregoriča, že kde podel ucho. Na úžasné prekvapenie prítomných Gregorič sa priznal, že ucho odhrzol, ba že ho aj zjedol. «No keď len toto je vo veci, tomu ľahko odpomôžeme», riekol hlavný policajný lekár. Vymil Gregoričov žalúdok a ucho sa našlo, ktoré za veľkej radosti ale spolu aj za veľkej bolesti Vojteka prišiel lekár hneď na miesto. Ucho bolo tedy v poriadku, len že Gregoriča zatkli, lebo zjedol ucho, čo sa považuje za ľudozrúťstvo.

Zo slúžky millionárka. O zaujímavej udalosti došiel chýr z Kölna (Nemecko). Jedna veľmi bohatá pani stretla sa nedávno s jednou slúžkou a odtedy sprevádzala

ju s pozornosťou. Konečne rozpovedala slúžke, že ona je jej vlastnou matkou. Jej otec už dávno zomrel a keď sa dievča narodilo, bol ešte žiakom. Dieťa dala matka do ústavu pre najdené deti, ale potom nevedela jej prísť na stopu, ačpráve ju dlhé časy hľadala, lebo otec poručil jej po svojej smrti všetek svoj viac millionov obnášajúci majetok. Pani dala slúžke, to jest svojej dcére hneď 100.000 mariek. Ale dcéra vyslovila sa, že bude aj naďalej slúžiť.

Okrádal amerických millionárov. V Newporte, v obľúbenom kúpeľi amerických millionárov panuje veľká rozčúlenosť, lebo nejaký prefikáný zlodej kradne už viac dní šperky kúpeľných hostov. Ako teraz z New-Yorku sdeľujú, po tieto dni medzi kúpeľnými hosťami spôsobilo obrovskú rozčúlenosť, že drahocenné šperky, ktoré boli ukradli pred dvoma mesiacmi od millionárky Okden-Goesovej, našli u jej dcéry, ktorá je vydatá za jedným kniežaťom. Týmto vyšlo na javo, že krádeže pácha člen najpoprednejšej spoločnosti a preto hovorí sa, že zlodeja ani nezatknu.

Nešťastie robotníkov. Zo Zimúňa sdeľujú, že v srbskej kamenej bani pri obci Rakovice lámali robotníci kameň dynamitom. Dynamit náhodou prv vybuchol, ako mal a silný výbuch štyroch robotníkov naskutku zabil a jednoho smrteľne ranil. Vyšetovanie zaviedli.

Ponižená prosba.

Velice smutný deň mali obyvatelia Starej-Vsi dňa 5. júla. Asi o 12-tej hodine v poludní vybuchol u jedného žida oheň a za krátky čas asi za poldruhej hodiny 49 domov s bočnými budoviskami padlo ohňu v obeť, asíce tá čiastka ku Mafašovcam. Oheň sa velice rýchle širil. Na nešťastie prešiel oheň aj na druhú stranu cesty, následkom čoho nebolo možno k domom doisť a tak nič nebolo možno ochrániť pred ohňom. Premnohým nič nezostalo, iba tá zem, na ktorej dom stál a to, čo na sebe mali. Veľká bieda panuje teraz tam. Mnohí nemajú čo do úst položiť, nemajú s čím svoje plačúce, chleba pýtajúce deti utíšiť, nemajú sa s čím odievať, nemajú kde svoje utrúpené, prestrašené kosti k odpočinku položiť. Mnohí sú celkom na almužnú milosrdných ľudí odkázaní. Kto nemá kamenné srdce, nech sa smiluje nad tými ubohými svojimi spolubratmi a spolusestrami v Kristu. Nech nečaká kým zaklopú uňho, ale nech im prispeje čím skorej k pomoci. Kto má viac nech viac udeľuje, kto menej, menej, ale každý podľa možnosti svojej. Však čo tým ubohým nešťastlivým dáme, to je v očiach božích tak, ako keď by sme to samému Pánu Bohu dali. On aj toho najostatnejšieho haliera, ktorého s úprimnej kresťanskej lásky k bližnému dáme, nenechá bez hojnej odplaty. Milodary pre tých nešťastlivých sa majú poslať na Katolícky farský úrad v Starej-Vsi (Szepes-Ófalu) Spiš.

Ešte ráz vám všetkým milí bratia a sestry v Kristu privolávam, smilujte sa nad ubohými vyhorelecami staroveškými!

Jeden úprimný priateľ nešťastlivých.

Na káplnku najsv. Trojice Božej na vrchu «Čertovica» postaviť sa majúcu, poslali farskému úradu malužinskému (liptovská stolica.)

Obyvatelia zubrohľavskí (Oravki) z Tordy: Vendel Mandek, Jozef Pavlyak, Ján Gereg, Vendel Tyzandlak, Lukáš Drunek po 1 korune; Vendel Mattyašovský zo Zuberca 1 korunu; Ludvik Skotnický z Ruttek 2 koruny; Vp. Jozef Hadlovič, farár z Nižnej Šuňavy 2 kor.; Jakub Lach, z Horného Ružbachu 1 korunu; od redakcie «Kráľovnej sv. Ruženca» 12 korún 20 halierov cestou veľkm. p. Štefana Pirončák; Michal Štefanka z Očkova (nitrianska st.) 10 korún; Spolok sv. Ruženca z Pohorella cestou vp. farára Rudolfa Dollák 12 korún; Imrich Hattyár, kr. uh. forštvart, Lubochna 5 korún, Ludvik Petrek, kr. uh. forštvart, Lubochna 4 koruny; Michal Kliment, Dolný Badín (stolica Hont) 4 koruny; Ondrej a Berta Garžík zo Smižan (spišská stol.) 5 korún, Štefan a Viktoria Vohl zo Smižan 3 koruny; Zuzanna Neupauer zo Pribylina (liptovská stol.) 1 korunu, Jozef Hatala 2 koruny, Anna Hatala 2 koruny, Brigita Hatala 1 korunu cestou Katariny Sikula z Baňskej Štiavnice; Štefan Višnovský, z Tavar-noku (nitrianska st.) 3 koruny; Martin Ujházy z Osady (Liptov) 10 korún; z Trenčianskych Teplic cestou Katariny Kačinec 8 korún 40 halierov, asice: K. Kačinec 1 koruny, J. Glamoš 1 korunu, E. Nosaček 1 korunu, T. Šulak 1 korunu, Spolok sv. Ruženca 2 koruny, Spolok b. Srdeca Ježiša 2 kor., Magdalena Pachlopnik 40 hal.

Do teraz toľkoto milodarov je poslané, začo odplaf Bože dobrodincom!

Milodary úctive prosím na velebného pána Štefana Horváth, r. k. farára (Liptó-Maluzsina), ráčte dľa možnosti láskave zaslať, že by tak nasbierajúc sa dostatočná summa, káplnka čím skorej stavať sa mohla.

My sme dietky Otca nebeského a Panna Maria je Matka naša. Nasledujme príklad dobrých a vďačných malých dietok a obetujme nášmu milému Otcu nebeskému a Panne Marii to, čo nám je najmilšie: tak staneme sa šťastnými.

Alexander Kudlícska.

Členom «Pešťbudínskeho Kat. Del. Kruhu» dávame týmto na vedomie, že dňa 20-ho augusta tojest na deň Svätého Štefana pôjde sa pod zástavou Kruhu do Budína ku slávnostiam. Schôdzka bude v miestnosti Kruhu (VIII., Maria-Terezia tér číslo 16) ráno o pol šiestej hodine.

Krajinský Pút do Lurdu.

Predsedovia budínskej Marianskej Congregácie, pod hlavným ochranstvom a arcipastierským požehnaním Jeho Eminencie pána Kardinála-Kniežaprimasa z príležitosti polstoročia od vyhlásenia článku viery o bezpoškvrnom počatí preblahoslavenej Panny, ľudový pút poriadajú do **Lurdu**, v ktorom každý uhorský katolík, mužský jako aj ženská, môže účasť vziať. — Hlásť sa môžu u vp. duchovného *Adolf Thym*, hlavného sekretára Budínskeho Kat. Kruhu, Budapešť, II., Toldy Ferencz-u. 30., u ktorého aj podrobný plán možno dostať.

V Budapešti r. 1904, v Kvetnú Nedelju.

Jozef Skarda,
prépošť a hlavný vodca púte.

Heinrich Fieber,
direktor spolku sv. Imricha.

Adolf Thym,
hlavný sekretár budínskeho
k. Kruhu a preds. Congr.

Dr. Imrich Sebök,
katechét, predseda Congre-
gácie.

Na žiadosť riaditeľstva púti vel. p. *Jozef Skarda*, dekan-farár v Šaštíne (nitrianska stolica) s vďačnosťou prijme a programy pošle všetkým tým slovenským pútnikom, ktorí na púti účasť vziať chcú.

Predbežná poznámka!

Čas odchodu pútu: *21. augusta 1904.* — Ceny sú:

I. trieda s 8 dňovým zaopatrením	480	korún.
II. " " "	370	"
III./a " " "	215	"
III./b " len s bytom	185	"

Smer cesty: Budapešť—Viedeň—Innomosty—Einsiedeln (pútnické miesto) Genf—Paray-le-Monial (pútnické miesto) Lyon—Toulouse—Lurd—Lyon—Genf—Zürich—Innomosty—Viedeň—Budapešť.

Cesta potrvá 14 dní.

Ďalšie úpravy v podrobnom pláne.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4	koruny
na pol roka	2	koruny
na štvrt' roka	1	koruna.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Kreštania, kupujte len u kreštanov!

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedý, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všet- kého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

DOPISY.

Zubrohlava (oravská st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Krestane uverejniť.

Pane Redaktor! veľké veci po svete sa robia. Japonsko na príklad chytilo sa do vojny s Rusom. Naša koza toho roku mala dvojčata. A najnovšie Kliňania predali krému. S mojej stránky nemám nič proti tomu, lebo my sme so starkou urobili veľkú smluvu (kontrakt). Ona musí jazyk držať za zubami. Ja si zas mám na gágor dávať pozor, by sa mi doňho ustavične nelialo, ako husárovi pri hojnej priekope. Ale prirodzená vec je, že dnes, keď kto dačo robí, musí rozumom pohnúť, ináč vysmeje ho sám «Černokňažník», opíšu ho v kalendári jako dummer Augusta. Vy sa nazdávate že Kliňania predali krému a kúpili školu? Tak by bol každý urobil, len Kliňania inšie spravili. Päť tisíc korún odložili na lepšie časy. Pritom síce nepovedali, ale si mysleli: «Čo nás po škole, štát nám vystaví školu dľa nášho gusta, a to zadarmo. Možno, tým budú chcieť svetu zaslepiť oči, že udelia z tých peňazi na ten porúchaný, opustený kostolík. Môžete vy zanechať vašim defom mramorový kostol, keď im nedáte v škole kresťanskej výchovy, oni vám ten skvostný chrám z ďaleka obídu, lebo v škole neučili ich o Bohu, nepripomínali im, že v kostole Pán Boh býva.

Amerika má štátne školy, Hollandsko podobne. Tamější katolíci s tými školami nie sú spokojní. Preto robia sbierky medzi sebou. Chudobní nádenníci sa skladajú, s ťažkými obetami udrzujú si katolícke školy. Náš ľud naopak: ľahkomyselne tisne svoje školy do pažeráka štátu. To je dôkazom, že ten ľud ducha kresťanského tratí, že ten ľud nemá poňatia o svojich katolíckych povinnostiach. To dobrovoľné štátnenie, tam nás zavedie, že oblečeme štátneho ducha; zapustneme vo viere; každé náboženstvo bude nám jednako dobré. Alebo sa precítneme, a vtedy za príkladom Amerikánskych a Hollandských katolíkov popri štátnych, beznáboženských školách na vlastné farchy budeme si udrzovať nové katolícke školy. Či by nebolo lepšie teraz sa pridržať a nechať si svojich škôl? Štát bere školy, povyšuje plat. Odkiaľ má k tomu dôchodky? Odkiaľ bude brať ten plat, keď zoštatní všetky školy? Z vašeho vrecka, z vašej dane to pôjde, s tým rozdielom, že podnes platili ste školy i rozkazovali ste v nich. Od teraz len daňovať budete na ne, ale do rozkazu bude mať len sám štát, vy musíte mlčať. Učiteli doteraz boli vaši ľudia; keď zoštatnía školy, budú oni proti vám za jeden remeň fahať s matrikármi, lebo kto ich platí (štát) od toho zaviesajú.

Kliňania, mali ste si vziať príklad z Ťapešovskej obce, z Brezy, jako tam poslúchajú svojho pána farára, hája si právo svojich škôl, s veľkou obetou ich udrzujú. Kresťanský život nejavi sa len v tom, že pátričky mrvíme, že sa bijeme v prsia, v kostole hlboko si vzdycháme. Nie po tom, ale po dobrých mravoch po čistom živote, po príkladnom držaní vo svete poznávame horlivého katolíka. «Po skutkoch poznajú vás, že ste moji» hovorí Kristus. Po skutkoch poznávali prvších kresťanov. Ku tomu kresťanskému životu škola má položiť základ a kostol na hotovom základe ďalej stavá. Keď škola zamešká položiť základ, kostol funduje na piesku, jeho účinkovanie nemá výsledku. V nedeľu bude kázeň o siedmom prikázani: Nepokradneš a v pondelok prídu p. farárovi oznámiť že vylámali v kostole zvonček. V druhú nedeľu môže pán farár dokázať, že opilstvo je ťažký hriech; večer mu prídu pod oblok vykrikovať, že za svoje pijú. Môže si on za pôstné kázne vyvolať šiesty príkaz: Nezosmylníš. Príde koniec roka a bude sa haňbiť do kapitule poslať matrikulárny výťah, lebo jeho matrika do neuverenia moc nezákonných detí vykazuje. Takto vyzera mravný život, kde v škole prestáva kresťanská výchova.

Pýtam sa vás, či nekatolícka, beznáboženská, či štátna škola môže dať dobrý katolícky základ. Teda Kliňania zle sa pridržali, keď predali krému, peniaze odložili, a na školu ani nepomysleli. Štátny škôldozorca dolieha na nich tak, že o krátko sa poddajú; neprejde roka a budú mať štátnu školu. Oni sa budú pred svetom umývať, že nebolo odkiaľ. Ukážte im vtedy na tieto riadky a povedzte im, že nie chudoba, ale liberálny duch pripravil v klíne pôdu pre štátnu školu.

Kopiecky.

***

Budapešť, 16. aug.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krestane».

S dovolením slávnej Redakcie napíšem tu niečo o pútoch, ktoré mali budapešťanskí katolícki Slováci dňa 15-ho t. m. na Maria Bešňov. Z hlavného mesta šly dve veľké processie, a to obe slovenské. Jednu usporiadali členovia Kat. Delníckeho Kruhu, a tú druhú zase slovenskí katolíci z vnútorného mesta (belváros), ktorých pozbavili slovenskej bohoslužby a kázni slovenských vo františkánskom kostole. Krome týchto išla processia Poliakov z Kamenolomu a z Novej Pešti maďarsko-slovenská. Iných processii z Pešte neputovalo. Pútnikov Del. Kruhu vypravoval a v Bešňove vítal E. Sándorfi, redaktor, ktorý mal na druhý deň aj kázeň slovenskú. Bola tam aj druhá kázeň slovenská, ktorú mal vp. V. Havliček pre Poliakov. O všetkých našich pútnikoch pešťanských môžem s pochvalou poznamenať, že chovali sa slušne, pobožne. Veľmi sa mi páčil poriadok, ktorý si zaviedli pútnici Del. Kruhu. Duchovný vodca, vp. Sándorfi vyhlásil, že sa bude vyberať od pútnikov na trovy pútu po 20 hal. Pútnici potom pri offere sa skladajú, a čo sú chu-

dobnejší dávali i menej, ako bolo vyhlásené. Hneď po skončení offery odobrali peniaze štyria spoľahliví kontrollori a spočítali. Po skončení pobožnosti udal hlavný spevár výdavky: pre kostolníkov, za zvonenie doma, po ceste i na mieste milostnom; pre spevára, za kázeň a za sv. omšu pre kňaza, pre zástavkárov atď. Všetko sa vyplatilo a popisalo pred výborom kruhu. Pri tejto púti nabieralo sa od pútnikov 100 korún aj ktorýsi krajiar, a keď sa všetko vyplatilo, zbudlo z tých 100 korún ešte 56 korún aj volačo. Tento zvyšok odovzdal sa pokladníkovi kruhu tým cieľom, aby sa sbierali pomaly peniaze na zástavy aj iné potreby kostolné, alebo aby sa chudobným členom podpory udelovať mohli. Tento poriadok sa mi veľmi páči, lebo ako som sa presvedčil, za pár rokov sa na takýto spôsob pekné peniaze sozbierajú a naši chudobní pútnici nebudú si musieť myslieť, že sa s ich ťažko zarobenými krajiarmi vrecká nehodníkov naplňujú. Takto dá sa pochopiť, že Del. Kruh zadovážil si teraz novú pohravnú zástavu v cene vyše 100 zl. a ozdobil si veľkú zástavu s novou drahou stužkou, a ešte má aj v sporiteľni peniaze, ba aj základinu zástavovu vyše 200 korún.

Ktosi sa ma pýtal, že či aj pri františkánskych púťoch sú takéto poriadky. To ja, bratku, neviem — odpovedám mu; ale myslím, že vodcovia pútu tam sú tiež svedomití Iudia a že sa tam tiež z každého krajiara účtuje. Už aj preto si to myslím, lebo pri františkánskej processii vyberali po 60 hal., teda mohli o tretinu viacej sozberať ako pútnici z Kruhu. A keď pri púti Kruhu — ktorá aj svojho duchovného mala — všetky výdavky spolu učinily 44 koruny, pravdepodobné je, že ani u processii františkánskej nebolo tých výdavkov viac, tak že mohlo im tiež zbudnúť pekne.

Tieto riadky žiadam si uverejniť preto, lebo som počul od chudobných pútnikov, že nedôverujú vodcom púťov a sprevárom, a sa nazdávajú, že sbierky z púťov si vodcovia so spevármí jednoducho podelia. A to je nie pravda. N. pr. výbor Del. Kruhu veľmi prísno hospodári s peniazmi. Kto by sa chcel o tom presvedčiť, nech chodí na výborové zasadnutia, ktoré sa každý prvý útorok v mesiaci vydržiava. Tieto zasadnutia sú verejné a každý môže na nich prítomným byť, a sa presvedčiť, ako sa starajú výborníci o záležitosti Kruhu. *Pútnik.*

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

J. Z. Keď sa chcete o tom dozvedieť, nuž nepíšte nám, ale na tú adresu, ktorá je tam udaná.

«Starý.» Dačo uverejníme z vášho dopisu, a dačo nie, ale aj to len tak, keď sa nám predstavíte, kto ste čo ste? Bez mena neuverejníme ani literky.

P. V. Nedošlo. Také listy vždy rekomandirujte.

L. S. Jestli sme to ešte neuverejnili, tak postaráme sa, aby Vašej žiadosti čo najskorej vyhovené bolo.

Viac čitateľov. Horné-Orešany. Možno dostať. Uďte nám adresu. Stojí 1 kor. 95 halierov.

Gazdinky pozor! Veľká obľúbenosť Kathreiner Kneipp sladovej kávy, ktorá behom pár rokov dokázala sa čo veľmi výtečná, to pôsobila, že jednotajne nové napodobnenia jej povstávajú. Aby sme sa týchto a spolu škody chrániť mohli, žiadajme vždy len pravú Kathreiner kávu a prezierajme pri kúpe dôkladne každý balík, či je čo ochranným odznakom opatrený obrazom farára Kneipp a menom Kathreiner.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Ztratené peniaze. Rozprávka. Napísal August Horislav Škultéty. Cena 10 halierov. Dostať u Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine.

Mapu bojišťa rusko-japonského dostať v kníhkupectve Klimeš a Pivko v Lipt. Sv. Mikuláši. Cena s poštou 70 halierov. — Tamtiež dostať veľmi podrobnú mapu v nemeckom vydaní za 2 koruny 20 halierov s poštou,

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28 dostať tieto knižočky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva Listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 halierov.

4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «*Slovo ku kresťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Nábožne výlevy. Práve teraz vyšlo XI. vydanie. Kniha táto je pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom k potrebeniu v kostole i doma. Veľkosť 1288 strán. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom

Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 4 kor. 20 hal., viaz. vyt. v koži s mramorezom 5 kor. 60 hal., v koži so zlatorezom 6 korún a chagr. so zlatorezom a spínkov 7 korún, kosteným krížikom a v skvôstnej väzbe 11 korún.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «Posol božsk. Srdca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

«**Lacík**» rozprávka. Napísal August Horislav Skultéty. Tlačou a nákladom J. Gašparika, kníhkupca a hníhtlačiara v Turčianskom Sv. Martine, u ktorého sa predáva po 10 halierov. Táto rozprávka je veľmi poučná pre rodičov, aké zlé následky má keď si svoje dieťky zle vychovávajú. Knižočku túto vrele odporúčame našim čitateľom.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v kníhtlačiarni Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Veselé knižnica. Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitz. 1904.

Život sv. Alfonza Rodrigueza S. J. Vydáva «Posol božského Srdca» v Trnave (Nagyszombat). Cena 30 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena vyt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Malé Hodinky k úcte najsvätejš. Srdca Ježišovho. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho» III-tie vydanie, v Trnave (Nagyszombat), cena 4 haliere.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 10 halierov.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dla Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stranách s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite údom III. radu sv. Františka.

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «Posla Sv. Antona». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «Posol Sv. Antona» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. Pšenica: tiská K 10·90—11·85, peštianska K 10·96—11·15, belehradská K. 9·25—9·65, banátska (76 kilogramová) K. 11·15—0·00. — Raž: K. 7·80—0·00. — Jačmeň na krm K. 6·90—8·35. — Ovos: prvotriedny 6·60—7·80, druhotriedny 7·10—7·15. — Kukurica: K. 6·20—6·65. — Repica: K. 10·25—10·80. — Prosó: K. 5·80—5·70

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	14·00	14·70	14·20	13·80	13·40	13·00	12·40
			č. 7	7½	8		
			K. 11·80	9·40	6·00		

Otruby: K. 4·70, hrubé K. 4·70.

Datelinové semä: lucerna K. 53·00 do 58·00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 3·00—4·00, žlté K. 4·60—6·00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely bôb: K. 7·75—8·00, tmavý K. 6·50—6·80, drobný K. 8·50—9·00, tarkavý K. ——. **Hrach:** K. 19—13·00. — **Šošovica** veľká čistá K. 14·00—15·00. — **Konopné semä:** K. 9·00—9·25. — **Lanové semä:** prima K. 09·00—09·50. — **Rasca:** K. 29·00—30·00. — **Mak:** sivý K. 24·50—25·00, modrý K. 26·00—27·00. — **Ladník:** K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: Cukor rafinovaný K. 69·00—69·50, kockový K. 71·00—71·50, kandis biely K. 72·00, žltý K. 68·50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 44·50 ruský (***) K. 42·00 za 50 klgr.

500 zlatých vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní Bartillovej ústnej vody, jedna flaška 35 kr. prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr. osobite). E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni Bartillovu vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 2 zl. 60 frankov. Jednu flašu nepošlem.

Majetok na predaj.

Prihodná kúpa majetku, pozostávajúceho z 50 jutár dobrej orácej zeme, lúk a ovocnej zahrady. Majetok predá sa **hned'** zo slobodnej ruky, jedno jutro za 100 zl. — Bližšie vysvetlenie podá

FILIP ENGL, Ruševo
(Migalovce) ČAGLIN, Slavonia.

Treba žiadať

vo vlastnom záujme

Pôvodnú Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

len v bálikoch ochranným znakom farára Kneipp a menom Kathreiner opatrených, chraňme sa nadevšetko jakékoľvek bezcenné napodobnenia odobierať.

14.11/d

Oznamy prijíma

administrácia

„Krest'ana“

BUDAPEŠŤ,

Szentkirályi-ul. 28/a.

Na 60-dňovú próbu

zašlem každému nové, **Mayer-sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Reмонтёр** hodinky, s peknou retiazkou a schránkou za **2 zl. 50 kr.** poštovou dobierkou. Tri kusy **6 zl. 75 kr.** šesť kusov **12 zl.** — Najprihodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. **S ročnou písomnou zárukou.** V prípade nezodpovedania, peniaze sa nazpät vrátia. Objednať možno len v hlavnom sklade spojenej dielne na hodinky Roskopf

Leopold Mayer,

cis. a kráľ. spoľahlivý a statočný zaopatrovateľ

Vieden, XIV., **Mariahilferstrasse 187/P.**

Chráňme sa od padelateľov.

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner

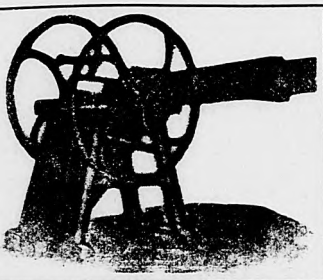
Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku dennej káve potrebovať.

14.11/d

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oceľovými guľčikovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre.** **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery.** **Strúhadlá** na burgyňu. **Srotovníky** na zrnó. **Stroje** na siatie. **Pluhy, brány.** **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

v **Bytči** (Nagy-Bittse).